

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/tajne-sluzby/106302,Michal-Goleniewski-Zbiegly-szpieg.html>

65 13. 7.
Ścisłe tajne!
Czynienie odpisów wzbronione.

Depesza Nr

Dokąd

Do kogo

Podpisy osób znających tekst

Podpis piszącego tekst (czytelnie)

Podpis kontrolującego tekst

Podpisy parafujących

Przed

Do

Nr 67-83

Otrzymano 13. 2. 48 12:30 1961 r.
Zaszyfrowano 13. 2. 48 15:00 1961 r.
Zaszyfrował: *Wielkop. - Zygmant* podpis

Pisak: zgodnie z odrębnie

Podajemy do Waszej wyłącznej wiadomości oraz pracowników, że w ostatnich dniach zaginął Goleniewski będąc służbowo w Berlinie. Podejrzewamy na podstawie niektórych faktów iż dokonał zdrady. Należy indywidualnie uprzedzić każdego pracownika. Nie czynić tego w zamkniętych pomieszczeniach. Uprzedzić o potrzebie zachowania środków ostrożności w zachowaniu się osobistym i miejscu pracy, na mieście oraz w domu. Mogą być z jego strony czynione próby prowokacji. Sprawę posunięć wobec agentury i współpracowników analizujemy i podejmujemy przedsięwzięcia. Wasze wnioski meldujcie seansami dziennymi. W szelkiej korespondencji ustalamy dla tej sprawy kryptonim "TEKA". Wpływajcie na pracowników ażeby nie podnosili paniki. Między sobą nie powinni komentować sprawy ze względu na konieczność uniknięcia przecieków. KOS

Londyn - Sulma	Waszyngton - Borys
Paryż - Jar	Ottawa - San
Rzym - Artur	New York - Kosma
Berno-Albin	Sztokholm - Zygmunt
Berlin - Ren	Kopenhaga - Mały
Wiedeń - Jesion	Haga - Murzyn
Bruksela - Erzos	Tel-Aviv - Stefan
	Meksyk - Lutek
	Rio - Flor
	B.Aires - Gryf

PWPFW-3251-56-200 bl. A 100 k.

Szyfrogram centrali Departamentu I MSW informujący o zaginięciu ppłk. Michała Goleniewskiego (z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Michał Goleniewski. Zbiegły szpieg

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: WITOLD BAGIEŃSKI 28.03.2024

Był jednym z najbardziej znanych oficerów wywiadu PRL, którzy uciekli na Zachód. Spośród wszystkich funkcjonariuszy UB/SB, którzy podjęli taką decyzję bardziej znany stał się tylko Józef Światło.

Michał Goleniewski urodził się 16 sierpnia 1922 r. w Nieświeżu na Nowogródczyźnie. Już w latach dwudziestych przeniósł się wraz z rodziną do wielkopolskiego Wolsztyna, gdzie mieszkał do 1945 r. Przed wojną zdążył ukończyć gimnazjum ogólnokształcące. W czasie okupacji pracował jako goniec i księgowy w majątkach ziemskich k. Wolsztyna. Pod koniec 1944 r. poważnie zachorował i w momencie wkroczenia Armii Czerwonej leżał w szpitalu.

Funkcjonariusz aparatu bezpieczeństwa kontrwywiadu i wywiadu

Do komunistycznych organów bezpieczeństwa wstąpił w marcu 1945 r. i w ciągu nieco ponad dwóch lat awansował od wartownika do p.o. szefa Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Zielonej Górze. W świetle dostępnych relacji należał do grona funkcjonariuszy, którzy stosowali tzw. niedozwolone metody śledcze. W sierpniu 1948 r. ściągnięto go do Poznania, gdzie kierował Wydziałem Miejskim, a następnie przez półtora roku prowadził Wydział I (kontrwywiadowczy) poznańskiego Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego.

W tym czasie udało mu się m.in. zdemaskować kilku członków PPR „na poważnych stanowiskach” jako byłych agentów gestapo. W czerwcu 1950 r. przeniesiono go na analogiczne stanowisko do Gdańska, gdzie służył przez trzy lata.

Po przeniesieniu do centrali kontrwywiadu, od czerwca 1953 r. kierował nowo powstałym Wydziałem IX (Analityczno-Informacyjnym) Departamentu I MBP. W połowie marca 1955 r. awansował na wicedyrektora służby kontrwywiadowczej. Jego praca na tym stanowisku nie trwała długo, ponieważ już w grudniu został zastępcą szefa Głównego Zarządu Informacji MON. Decyzja ta miała związek z krótkotrwałym podporządkowaniem kontrwywiadu wojskowego kierownictwu Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego.

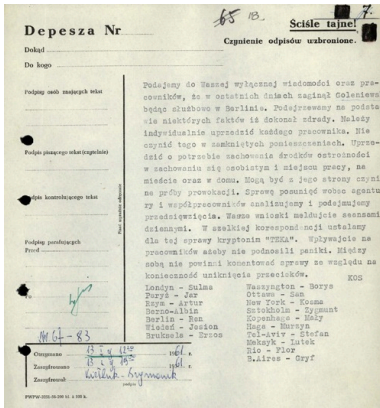
Na początku 1957 r. Michał Goleniewski trafił do wywiadu. Powierzono mu wówczas funkcję naczelnika Wydziału VI, specjalizującego się w prowadzeniu wywiadu naukowo-technicznego. Jednostka ta zdobywała nowe technologie, które miały pomóc w rozwoju krajowego przemysłu.

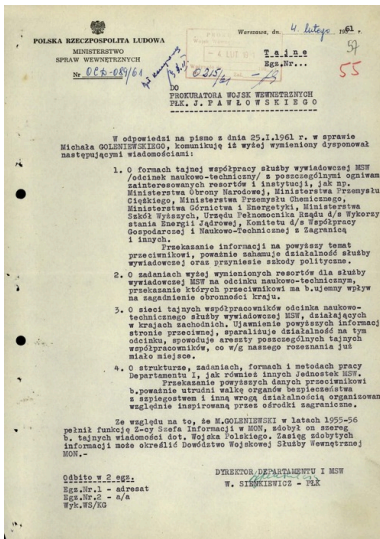
Michał Goleniewski, ok. 1958 r.
Zdjęcie pochodzące z akt
osobowych funkcjonariusza (fot. z
zasobu IPN)

Podpułkownik Michał
Goleniewski, ok. 1957 r. Zdjęcie
pochodzące z akt osobowych
funkcjonariusza (fot. z zasobu
IPN)

Szyfrogram centrali Departamentu I MSW informujący o zaginięciu ppłk. Michała Goleniewskiego (z zasobu IPN)

Notatka na temat informacji posiadanych przez ppłk. Michała Goleniewskiego (z zasobu IPN)

**Publikacje prasowe dotyczące
Michała Goleniewskiego jako
rzekomego syna cara Mikołaja II
Romanowa (z zasobu IPN)**

**Michał Goleniewski jako
„carewicz” (fot. z zasobu IPN)**

Współpraca z amerykańskimi służbami i ucieczka

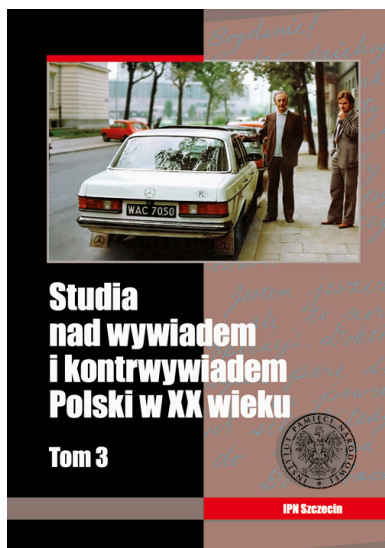
W styczniu 1961 r., podczas delegacji służbowej do Berlina, oficer oddał się do dyspozycji amerykańskich służb. Przekazał im wówczas m.in. pełny wykaz spraw prowadzonych przez swoją jednostkę. Nie były to z resztą pierwsze udzielone przez niego informacje, ponieważ już od pewnego czasu przysyłał je na umówiony adres podpisując się jedynie pseudonimem „Heckenschütze” (niem. snajper). Tuż po ucieczce zaczęto go rozpracowywać w ramach sprawy o kryptonimie „Technik” i „Teletechnik”. Prowadzono ją do wczesnych lat osiemdziesiątych.

Podczas początkowego okresu pobytu w Stanach Zjednoczonych, przez wiele miesięcy, uciekinier był przesłuchiwany przez pracowników amerykańskich służb. Dzięki niemu udało się zdemaskować nie tylko liczną grupę współpracowników wywiadu i kontrwywiadu PRL, ale także kilku ważnych agentów KGB.

Niespodziewanie w połowie lat sześćdziesiątych Goleniewski zaczął się podawać za zaginionego syna cara Mikołaja II Romanowa i prowadzić aktywną działalność publiczną. Sposób, w jaki starał się zwrócić na siebie uwagę, odebrał mu wiarygodność. Zmarł 12 lipca 1993 r. w Nowym Jorku.

* * *

Więcej na temat Michała Goleniewskiego można przeczytać w artykule Witolda Bagieńskiego pt. „Analiza sprawy ppłk. Michała Goleniewskiego, uciekiniera z wywiadu PRL”, zamieszczonym w publikacji „Studia nad wywiadem i kontrwywiadem Polski w XX wieku”, t. 3.

**Studia nad wywiadem i
kontrwywiadem Polski w XX
wieku, t. 3**

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ